

ZLOČIN U PAKRACU

Županijski sud u Požegi

Vijeće za ratne zločine:

sudac Žarko Kralj, Predsjednik Vijeća
sutkinja Jasna Zubčić, članica Vijeća
sudac porotnik Ivica Pavlović, član Vijeća
sutkinja porotnica Slađana Pejaković, članica Vijeća
sutkinja porotnica Dragica Trupina, članica Vijeća

Predmet: K-22/00

Optužnica: KT-15/97 od 23. lipnja 1997. godine, Županijsko državno odvjetništvo (ŽDO) iz Požege

Kazneno djelo:

ratni zločin protiv civilnog stanovništva - čl. 120. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske

Optuženik: Predrag Gužvić, suđenje u odsutnosti

Tužiteljstvo: Krešimir Babić, zamjenik Županijskog državnog odvjetnika u Požegi

Braniteljica: Mira Matić-Primorac, odvjetnica iz Požege

Oštećenik: Stjepan Picek

Radi se o razdvojenom postupku u odnosu na Petra Baždara i Branka Bjelana. Petra Baždar je u međuvremenu pravomoćno osuđen na 7 godina zatvora i umro je na izdržavanju kazne, dok je protiv Branka Bjelana kazneni postupak obustavljen jer je ŽDO-a u Požegi odustao od kaznenog progona.

13. studeni 2007. godine – čitanje optužnice, dokazni postupak, objava presude

Promatrači: Robert Adrić i Vlatka Jančić promatrači Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek.

Zapažanje:

Vijeće nije sastavljeno u skladu sa čl. 13. st. 2. Zakona o primjeni statuta Međunarodnog kaznenog suda i progonu za kaznena djela protiv međunarodnog ratnog i humanitarnog prava. Ni zastupnik optužbe ni braniteljica optuženoga nisu stavili prigovor na sastav Vijeća.

Predsjednik Vijeća konstatirao je da je Vrhovni sud Republike Hrvatske odbio žalbu Zamjenika županijskog državnog odvjetnika na rješenje Suda o suđenju optuženiku u odsutnosti. Stoga je glavna rasprava započela.

Čitanje optužnice

Zastupnik optužbe, zamjenik Županijskog državnog odvjetnika, pročitao je optužnicu.

Svjedočenje oštećenika Stjepana Piceka

Svjedok je rekao kako je u vrijeme oružanog sukoba, 4. svibnja 1993. godine, vozeći se biciklom ulicom Slunjskog odreda, skrenuo u napuštenu srpsku kuću na liniji razgraničenja. No, ni danas mu nije jasno zašto je skrenuo u tu kuću. Sjeća se da je u njoj bio namještaj u njoj bio razbacan. Tamo su ga zatekli i zarobili Predrag Gužvić, Petar Baždar i Branko Bjelan. Sjeća se da ga je optuženi Petar Gužvić pretražio, te da mu je pronašao pištolj, isti uperio u čelo i prijetio da će ga ubiti. Bojao se, jer je znao da je u cijevi pištolja metak. Zna da su bili naoružani puškama. Navodi da su ga, nadalje,

pješice odveli u nepoznatu drvenu baraku, stavili mu vestu na glavu, te od tada više ništa nije vidio. Tamo su ga ispitivali i tukli po trbuhu i po glavi. Sjeća se da mu je krv tekla iz uha. Zna da ga je Petar Baždar ispitivao, a da je Bjelan uglavnom šutio, dok je optuženi Gužvić bio najagresivniji i stalno ga je gurao pušćanom cijevi kada su ga vodili. Nadalje, svjedok iskazuje kako su ga Predrag Gužvić, Petar Baždar i Branko Bjelan predali tadašnjoj «Vojnoj policiji» srpske paravojske čiji su ga pripadnici stavili u kombi, gdje su ga opet tukli. Odveden je u nepoznatu kuću, te ispitavan o tome imali djecu, gdje Hrvati drže oružje, koliko imaju oružja. Zatim su ga, opet pripadnici «Vojne policije», stavili u kombi te, nakon jednoga sata vožnje, dovezli u logor u Staru Gradišku u čeliju broj 2. Tamo su mu skinuli vestu sa glave. U logoru je proveo šest mjeseci.

Tužitelj nije imao drugih dokaznih prijedloga.

Zapažanje:

Za vrijeme ispitivanja svjedoka - oštećenika, braniteljica optuženika je bez ikakve riječi izišla iz sudnice, stoga nije postavila niti jedno pitanje svjedoku, na što Predsjednik Vijeća nije ni na koji način reagirao. Saznalo se da je istovremeno na drugoj raspravi na Općinskom sudu. Nakon čekanja od 20-ak minuta braniteljica se nije pojavila, pa je zapisnički konstatirano da se pretpostavlja da nema bilo kakvih dokaznih prijedloga.

Izvršen je uvid u zapisnik o glavnoj raspravi u spisu K-27/99, a pročitana je obrana optuženika Branka Bjelana u kojoj je on iskazao o inkriminiranom događaju potvrđujući okolnosti zarobljavanja oštećenoga Stjepana Piceka.

Dokazni postupak je završen.

Završni govor stranaka

Završni govor tužitelja

Zamjenik ŽDO-a u Požegi ostao je kod navoda optužnice i provedenih dokaza, te je rekao da je utvrđeno kako je optuženik sa još dvojicom sudionika lišio slobode oštećenika kao civila, i to bezrazložno, te smatra da se radi o protuzakonitom zatvaranju. Stoga je predložio da se optuženika proglasi krivim i kazni po zakonu.

U međuvremenu je pristupila braniteljica koja se je ispričala zbog istovremenosti rasprava. Izjavila je da nema nikakvih dokaznih prijedloga.

Završni govor obrane

Braniteljica je izjavila kako nema dovoljno podataka za kvalitetnu obranu, obzirom da je optuženik nedostupan. Smatra da se osuđujuća presuda ne može donijeti samo na temelju iskaza oštećenika, a da nema drugih materijalnih dokaza i činjenica. Ona navodi da se je oštećenik kretao opasnim područjem, gdje nije imao pravo biti, pa da je, slijedom toga, sporna i pravna kvalifikacija optužnice. Predložila je da se zbog nedostatka dokaza optuženik oslobodi optužbe.

Glavna rasprava je završena.

Vijeće se je povuklo na vijećanje i glasovanje.

Objava presude

Predsjednik Vijeća javno je objavio presudu kojom je optuženik Predrag Gužvić proglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 7 godina, jer je dana 04. svibnja 1993. godine oko 7,00 sati u Pakracu, u ulici Slunjskog odreda, u području razgraničenja s teritorijem pod kontrolom hrvatskih vlasti, zajedno s Petrom Baždarom i Brankom Bjelanom (svi naoružani automatskim puškama i pripadajućom količinom streljiva) kao pripadnik paravojskih formacija, uhitio civila Stjepana Piceka, vezao ga konopcem, a zatim su mu na glavu stavili vestu, te mu prijetili da će ga zaklati, udarali ga

nogama, rukama i kundacima, te ga odveli na privremeno zaposjednuto područje gdje su ga predali tzv. «Vojnoj policiji» srpske paravojske koja ga je sprovela u zatvor Stara Gradiška, gdje je Stjepan Picek bio zadržan sve do dana 17. studenog 1993. godine kada je razmjenjen, dakle, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba, drugoga protupravno zatvorio, čime je počinio kazneno djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava, djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske.

Optuženik je dužan platiti troškove postupka i paušal u iznosu 1.000,00 kn.

Zapažanje:

Na (ponovni) upit promatrača, Zamjenik ŽDO-a im nije dozvolio da načine preslik optužnice.

MIŠLJENJE

Glavna rasprava u predmetu K-22/00 protiv opt. Predraga Gužvića održana je 13. studenoga 2007. godine na Županijskom sudu u Požegi. Vijeće Županijskog suda u Požegi pod predsjedanjem suca Žarka Kralja je po završetku dokaznog postupka, istog dana, javno objavilo presudu kojom je u odsutnosti, nepravomoćno, osudilo Predraga Gužvića na kaznu zatvora u trajanju od 7 (sedam) godina za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnoga stanovništva iz članka 120. st.1. OKZRH-a počinjeno u Pakracu tijekom 1993. godine. Prema izreci presude optuženik je proglašen krivim, što je u svibnju 1993. godine u Pakracu, zajedno s Petrom Baždarom i Brankom Bjelanom, kao pripadnik paravojnih formacija, protivno odredbama Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata, uhitio civila Stjepana Piceka, dakle, što je kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba drugoga protupravno zarobio. Radi se o razdvojenom postupku u odnosu na Petra Baždara i Branka Bjelana. Petar Baždar je osuđen na 7 godina zatvora i umro je na izdržavanju kazne, dok je protiv Branka Bjelana kazneni postupak obustavljen jer je ŽDO u Požegi odustalo od kaznenog progona.

Tijekom provedenog postupka učinjene su dvije bitne povrede kaznenoga postupka, jedna u pogledu sastava sudskog vijeća a druga u pogledu prava okrivljenika na obranu.

Već u otvaranju glavne rasprave učinjena je bitna povreda kaznenog postupka iz članka 367. st.1.t.1. ZKP-a, jer je Vijeće bilo sastavljeno od 2 suca i 3 suca porotnika iako je u Republici Hrvatskoj od 2003. godine, dakle, već 4 (četiri) godine, na snazi Zakon o primjeni Statuta Međunarodnog kaznenog suda i progonu za kaznena djela protiv međunarodnog ratnog i humanitarnog prava. U članku 13. st. 2. tog zakona izričito se navodi da vijeća županijskih sudova, pred kojima se provode suđenja zbog kaznenih djela ratnog zločina, čine po 3 (tri) suca koji se odlikuju iskustvom u radu na najsloženijim predmetima. Očekuje se da sud koji provodi kaznene postupke za ratne zločine primjenjuje zakon koji je na snazi.

Za zapaziti je da ni zastupnik optužnice, niti braniteljica, nisu imali primjedbi na ovakav sastav Vijeća.

2. Tijekom dokaznog postupka saslušan je svjedok-oštećenik Stjepan Picek, pročitani su spisi po prijedlogu optužnice te je izvršen uvid u spis K-27/99 (pročitana je obrana Branka Bjelana). U trenutku dok je saslušavan oštećeni Picek, jedini i ključni svjedok koji potvrđuje optužnicu, braniteljica po službenoj dužnosti, Mira Matić-Primorac, odvjetnica iz Požege, napustila je raspravnu dvoranu bez odobrenja Predsjednika Vijeća, zbog, kako smo kasnije saznali, istovremene glavne rasprave na Općinskom sudu u Požegi. Glavna rasprava je nastavljena, iako je Predsjednik Vijeća, temeljem članka 306. ZKP-a, istu trebao odgoditi. Smatramo da je time počinjena bitna povreda postupka iz članka 367. st. 3., jer je Sud u tijeku glavne rasprave povrijedio pravo obrane, a to je moglo utjecati na presudu.

Braniteljica je ovakvim postupkom iskazala nepoštovanje Suda, ali još više zabrinjava što je time svom branjeniku nanijela, možda, nenadoknadivu štetu. Naime, Zakon o odvjetništvu, u članku 7.,

kaže da su odvjetnici dužni pružati pravnu pomoć savjesno, te da imaju dužnost u granicama zakona poduzimati sve, što po njihovoj ocjeni može koristiti stranci kojoj pružaju pravnu pomoć.

Praksa suđenja za ratne zločine u odsutnosti, na način kako je ilustriran ovim primjerom je, s pravom, izložena kritici, te je nedopustivo da se 2007. godine takve prakse ponavljaju. Ujedno, ona otvara pitanje i trebaju li, odnosno, mogu li po svojim kapacitetima svi županijski sudovi u Republici Hrvatskoj biti stvarno nadležni u suđenjima za ratne zločine!?

Ukazujemo i na činjenicu da je Županijsko državno odvjetništvo u Požegi bez ikakvog obrazloženja i nakon nekoliko pisanih zamolbi, a i nakon osobnog upita člana monitoring tima zamjeniku ŽDO-a u Požegi Krešimiru Babiću, uskratilo monitorima preslik optužnice. Optužnica nakon pravomoćnosti postaje javni dokument te smatramo da nije bilo ikakvog opravdanog razloga za ovakav postupak. Ujedno podsjećamo da, prema Ustavu, ali i prema Zakonu o državnom odvjetništvu, Državno odvjetništvo u svojim radnjama zastupa Republiku Hrvatsku, dakle sve njezine građane.